

SORULARLA

TARIMSAL ÜRETİM PLANLAMASI VE YENİ DESTEKLEME MODELİ

#ÜretiminÜreticininYüzyılı

SORULARLA

**TARIMSAL ÜRETİM
PLANLAMASI
VE YENİ DESTEKLEME
MODELİ**

Tarım; tarihin en eski yâdı, bugünün en yeni adı, geleceğin ağzının tadıdır. Bazen ovalara bereket katan başak bazen yükseklerde yayılan meradır. Tohumuyla toprağın altındaki derin köktür, sürgünüyle uçsuz bucaksız göktür. Maddi-manevi hayatın gıdası oluşuyla tarım hem candır hem mekândır. Ticaret, sanayi, ekonomi, biyoloji, ekoloji, kültür, sağlık, meslektir.

Bu yüzden tarıma yapılan yatırım; toplumun her ferdine, vatan toprağının her karışına ve her sektörüne yapılan yatırım anlamına gelir. Dolayısıyla tarımla ilgili atılan adımlar her alanda iz bırakacağı için uzun vadeli, titiz, hassas bir plan ve programa ihtiyaç vardır. Günübürlük hazırlanan bütün proje ve çalışmalar ise geçmişin birikimini yok etmekle kalmaz, gelecekte büyük sorunların yaşanmasına da neden olabilir.

Bugüne kadar her konuşmada "Aslında tarımsal potansiyelimiz çok ama tarımda planlamayı bir türlü hayata geçiremedik." serzenişleri vardı. Biz bu konuda büyük aşama kaydettik. 2023'te planlı tarımla ilgili bütün yasal düzenlemeleri bitirdik. Tarımsal Üretim Planlaması, suyu merkeze alarak hangi alanda hangi ürünü ne kadar ve nasıl üretmemiz gerektiğini ortaya koyan bir program, bir disiplin manzumesidir.

Tarım politikalarımızı hem bugüne hükmedecek hem de geleceğe aktaracak bir vizyonla oluşturduk. Sayın Cumhurbaşkanımızın söylediği gibi "Güçlü Türkiye'nin yolu güçlü tarımdan geçer." Türkiye Yüzyılı'nı hayata geçirmek için tarımı; verimliliğin, kalitenin, sağlığın, sürdürülebilirliğin, rekabet edebilirliğin zirvesine çıkarmak amacıyla var gücümüzle çaba sarfetmeye devam edeceğiz.

İbrahim YUMAKLI
Tarım ve Orman Bakanı

Bu yayın, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı tarafından hazırlanmıştır.
Tüm yayın hakları T.C. Tarım ve Orman Bakanlığına aittir.

Ekim 2024

www.tarimorman.gov.tr

Sorularla Tarımsal Üretim Planlaması ve Yeni Destekleme Modeli

33 Soru 33 Cevap

1. **SORU** Suyu merkeze alan Tarımsal Üretim Planlamasının amacı nedir? 1
2. **SORU** Tarımsal Üretim Planlaması kapsamında desteklemelerle ilgili neler değişti? 3
3. **SORU** Temel Desteğin kapsamı nedir? Kimler alabilir? 7
4. **SORU** Planlı Üretim Desteğinden kimler faydalanacak? 9
5. **SORU** Su kısıtı desteğinden kimler yararlanacak? 11
6. **SORU** Üretimi Geliştirme Destekleri nelerdir? 13
7. **SORU** Fark ödemesi destekleri kaldırıldı mı? 15
8. **SORU** Planlama kapsamında olmayan ürünler için hangi destekler ödenecek? 17
9. **SORU** Mazot ve Gübre Desteği kaldırıldı mı? 19
10. **SORU** Destekleme ödemeleri ne zaman ve nasıl yapılacak? 21
11. **SORU** Bitkisel üretimde planlama kapsamına alınan ürünler nasıl belirlendi? 23
12. **SORU** Yeni destekleme modelinde toprak ve su kaynaklarını koruyarak sürdürülebilirliği sağlayacak ne tür tedbirler var? 25
13. **SORU** Yeni modelde kaldırılan destekler nelerdir? 27
14. **SORU** İşlenmeyen tarım arazilerinin tarımsal amaçlı kiralanması neyi amaçlıyor? Arazilerin ekilip ekilmediği nasıl kontrol ediliyor? 29
15. **SORU** Hayvancılıkta yeni destekleme modeli ne gibi yenilikler getirdi? 31
16. **SORU** 2024 için Temel Hayvancılık Desteklerinde öne çıkan başlıklar nelerdir? 33
17. **SORU** Yeni modelde aile işletmelerine ilave destek koşulları nelerdir? 35
18. **SORU** Kadın ve genç yetiştiricilere ilave destek şartları nelerdir? 37
19. **SORU** Suni tohumlama, yerli sperma kullanımı, ari işletme ilave destek şartları nelerdir? 39
20. **SORU** Hayvancılıkta Planlı Üretim Bölgeleri Desteği kapsamındaki il ve ilçeler nasıl belirlendi? 41
21. **SORU** Planlı üretim bölgelerindeki destekleme şartları nelerdir? 43

22. SORU	Tarımsal örgütlerin derecelendirmesi ile ilgili olarak kooperatif ve birliklerin başvuruları ne zaman olacak?	45
23. SORU	Buzağı/Malak Temel Destek ve Genomik Test Destek şartları nelerdir?	47
24. SORU	Kuzu/oğlak desteklemesinde aşı şartı ve hayvanların işletmede kalma süresi nedir? Destekleme için başvuru nereye yapılacaktır?	49
25. SORU	Yeni destekleme modelinde besilik erkek sığır desteği nasıl sağlanacaktır?	51
26. SORU	Arıcılık desteklemelerinde gezginci arıcılara her yer değişikliği için ilave destekleme verilecek mi?	53
27. SORU	İpek böceği yaş koza destekleme başvurusu nasıl ve ne zaman yapılmalıdır?	55
28. SORU	Hastalıktan ari ve AB onaylı üretilen çiğ süte ilave destekleme var mı?	57
29. SORU	Tiftik yetiştiriciliğinin geliştirilmesi için üreticilere destekleme yapılacak mı?	59
30. SORU	Su ürünleri üretim planlaması yol haritası nasıl olacak?	61
31. SORU	Yeni destekleme modeli su ürünlerinde ne gibi yenilikler getirdi?	63
32. SORU	Tarımsal üretim planlamasıyla ilgili bilinmesi gereken diğer hususlar nelerdir?	65
33. SORU	Tarımsal üretim planlamasına uyulmaması durumunda yaptırımlar nelerdir?	67

SORULAR

SORULAR

CEVAPLAR

CEVAPLAR

1. SORU

Suyu merkeze alan Tarımsal Üretim Planlamasının amacı nedir?

Yeni Tarımsal Üretim Planlamasıyla:

- Üretimde verimlilik ve kalitenin artırılması,
- Kaynakların etkin kullanılması,
- Stratejik ürünlerin en uygun yerde yetiştirilmesi,
- Hasat döneminde çiftçinin pazarlama sorunu yaşamasının önüne geçilmesi,
- Çiftçinin refah düzeyinin artırılması,
- İklim değişikliği dikkate alınarak doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımının sağlanması,
- Sürdürülebilir ham madde temini amaçlanıyor.

Tarımsal Üretim Planlamasıyla ürünlerin arz ve talep miktarı dikkate alınarak tarım havzası veya işletme bazında hangi ürün veya ürün gruplarının üretileceği belirleniyor. Stratejik ürünlerde arz güvenliğinin korunması önceliğiyle hareket ediliyor. Ülke ihtiyacına göre asgari ve azami üretim miktarları tespit edilerek arz fazlası veya eksikliğin oluşmasının önüne geçiliyor.

2. SORU

Tarımsal Üretim Planlaması kapsamında desteklemelerle ilgili neler değişti?

Destekler sade, yönlendirici, etkin ve öngörülebilir hâle getirildi. Destekler üç yıllık hazırlandı ve üretim yılı başlamadan önce açıklandı.

Amacını tamamlamış bazı destekler kaldırılarak sadeleşmeye gidildi. Önceki modelde alt başlıklarıyla birlikte 165 kaleme ulaşan bitkisel, hayvansal ve su ürünleri destekleme kalemleri 12 temel başlık altında toplandı.

Destek katsayı değerleri ve destek tutarlarının her yıl güncellenmesine karar verildi.

Verimli ve kaliteli üretimi teşvik etmek amacıyla ilave desteklemeler tasarlandı.

Hayvancılık desteklerinde kadınlara, gençlere, aile işletmelerine ve birinci derece tarımsal örgüt üyeliklerine pozitif ayrımcılık yapılarak ilave destekler verilmesine karar verildi.

Bitkisel üretimde yeni modelin getirdikleri

- Bitkisel üretim destekleri ilk defa üretim döneminden önce ve üç yıllık olarak açıklandı.
- 21 başlıkta verilen bitkisel üretim destekleri üç başlığa (Temel Destek, Planlı Üretim Desteği, Üretimi Geliştirme Destekleri) indirildi.
- Temel girdi maliyetlerine göre ürünler kategorilere ayrılarak her bir kategori için destek katsayısı belirlendi. 2025 üretim yılı destek katsayısı dekara 244 TL olarak açıklandı. Birim destek katsayı değeri, her yıl mazot ve gübre fiyatlarındaki artış oranları dikkate alınarak güncellenecek.
- Üretim planlaması kapsamındaki stratejik ürünlere (buğday, arpa, dane mısır, mercimek, nohut, kuru fasulye, aspir, kanola, kütlü pamuk, soya, yağlık ayçiçeği, patates, kuru soğan ve yem bitkileri ürün gurubuna) ilave destek verilecek.
- Su kısıtı olan havzalarda münavebeye uygun üretime ilave destek sağlanacak.
- Kamu tarafından ıslah edilen yerli ve millî sertifikalı tohumla üretim yapanlar ilave destek alacak.
- Süt havzası olarak belirlenen 10 ilde (Amasya, Bingöl, Bitlis, Çorum, Elâzığ, Erzincan, Erzurum, Muş, Tokat ve Tunceli) yem bitkileri üretimine %50 ilave Planlı Üretim Desteği verilecek.

Hayvansal üretimde yeni modelin getirdikleri

- Hayvancılık üretim destekleri üç yıllık olarak açıklandı.
- 12 ana başlık ve 22 kalemden oluşan hayvansal üretim destekleri iki temel başlık altında (Temel Hayvancılık Destekleri ve Ürün Geliştirme Destekleri) yedi kaleme indirildi.
- Her bir destek için temel destek tutarı belirlendi. Temel destek tutarları ve katsayılar her yıl güncellenecek.
- Aile işletmelerine temel destek kadar ilave destek verilecek.
- Kadın ve genç yetiştiriciye ilave destek sağlanacak.
- Planlı üretim bölgelerinde uygun üretim yapanlar ilave destek alacak.
- Birinci derece tarımsal örgüt üyesi yetiştiricilere ve gezginci arıcılık yapanlara ilave destek verilecek.
- Aile işletmesinde doğup besi süresini aynı işletmede tamamlayan erkek sığırlar ile hastalıktan arı işletmelerde doğan dişi buzağılar için Temel Hayvancılık Desteği kadar ilave dört katı destek sağlanacak.
- Küçükbaş destekleri ilk defa kuzu ve oğlaklar için ödenecek.

Balıkçılıkta yeni modelin getirdikleri

- Su ürünlerine verilen destekler, 16 başlıktan iki temel başlığa (Su Ürünleri Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Avcılığı) indirildi.
- Su ürünleri işletmelerine her bir teknik kriter için temel destek tutarında ilave destek verilecek.
- Küçük ölçekli balıkçılara avcılık desteği %43-100 arasında artırılacak.
- Balıkçı gemisi sahibi veya ortağı kadınlara küçük ölçekli balıkçılık desteği %35 daha fazla ödenecek.

ÇKS

http://

**ÇİFTÇİ
KAYIT SİSTEMİ**

3. SORU

Temel Desteğin kapsamı nedir? Kimler alabilir?

Temel Destek kapsamında mazot maliyetinin %50'si ve gübre maliyetinin %25'i ödenecek. Temel Desteği, Çiftçi Kayıt Sistemi'ne (ÇKS) kayıtlı olan, planlama kapsamındaki ürünleri (buğday, arpa, dane mısır, mercimek, nohut, kuru fasulye, aspir, kanola, kütlü pamuk, soya, yağlık ayçiçeği, patates, kuru soğan ile yem bitkileri) havzasında yetiştiren çiftçiler ile planlama kapsamı dışında kalan diğer ürünleri üreten çiftçilerin tamamı alacak.

Ürünler	Destek Katsayısı
Aspir, Mercimek, Dane Mısır, Nohut, Patates, Kuru Soğan, Birinci Grup Yem Bitkileri, Diğer Ürünler	1,0
Arpa, Buğday, Çavdar, Triticale, Yulaf, İkinci Grup Yem Bitkileri	1,3
Yağlık Ayçiçeği, Fındık, Kanola, Kuru Fasulye, Soya, Çay	1,5
Çeltik, Kütlü Pamuk	2,25

4. SORU

Planlı Üretim Desteğinden kimler faydalanacak?

Planlama kapsamındaki ürünleri (13 stratejik ürün + yem bitkileri) havzasında üreten bütün çiftçilere Temel Desteğe ilave olarak Planlı Üretim Desteği verilecek. Bu kapsamda mazot maliyetinin tamamı ve gübre maliyetinin yarısı ödenmiş olacak.

Süt havzası olarak belirlenen illerde (Amasya, Bingöl, Bitlis, Çorum, Elâziğ, Erzincan, Erzurum, Muş, Tokat ve Tunceli) yem bitkileri üretimine %50 ilave Planlı Üretim Desteği verilecek.

Su kısıtı havzalarında planlı üretime ve münavebeye uygun üretim yapan üreticilere ilave destek verilecek.

Ürünler	Destek Katsayısı
Aspir, Mercimek, Dane Mısır, Nohut, Patates, Kuru Soğan, Birinci Grup Yem Bitkileri	1,0
Arpa, Buğday, İkinci Grup Yem Bitkileri	1,3
Yağlık Ayçiçeği, Kanola, Kuru Fasulye, Soya	1,5
Kütlü Pamuk	2,25

5. SORU

Su kısıtı desteğinden kimler yararlanacak?

Bakanlığımız tarafından yer altı sularının tarımsal kullanım açısından yetersiz olduğu belirlenen 11 ilin 52 ilçesinde sulu tarım arazilerinde arpa, buğday, yağlık ayçiçeğı, aspir, fiğ, mercimek, nohut ve yem bezelyesi üreten çiftçilere Temel ve Planlı Üretim Desteklerine ilave su kısıtı desteğı ödenecek. Böylece mazot ve gübre maliyetinin tamamı karşılanmış olacak.

Yer altı sularının tarımsal açıdan yetersiz olduğu iller ve ilçeler:

Aksaray	Eskil, Gülağaç, Güzelyurt, Merkez, Sultanhanı
Ankara	Bala, Haymana, Gölbaşı, Şereflikoçhisar
Eskişehir	Alpu, Beylikova, Çifteler, Mahmudiye, Mihalıççık, Sivrihisar
Hatay	Kumlu, Reyhanlı
Karaman	Ayrancı, Kazımkarabekir, Merkez
Kırşehir	Boztepe, Mucur
Konya	Akören, Akşehir, Altınekin, Cihanbeyli, Çumra, Derbent, Doğanhisar, Emirgazi, Ereğli, Güneysınır, Halkapınar, Kadınhanı, Karapınar, Karatay, Kulu, Meram, Sarayönü, Selçuklu, Tuzlukçu
Mardin	Artuklu, Derik, Kızıltepe
Nevşehir	Acıgöl, Derinkuyu, Gülşehir
Niğde	Altunhisar, Bor, Çiftlik, Merkez
Şanlıurfa	Viranşehir

6. SORU

Üretimi Geliştirme Destekleri nelerdir?

Bu destek, üretim yılı başlamadan önce Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğünce belirlenecek ürünlerde Temel ve Planlı Üretim Desteklerine ilave olarak şu başlıklarda verilecek:

- Sertifikalı Tohum Kullanım Desteği
- Sertifikalı Fidan Kullanım Desteği
- Organik Tarım Desteği
- İyi Tarım Uygulamaları Desteği,
- Tüm ürünlere Katı Organik Organomineral Gübre Desteği

Üretimi Geliştirme Destekleri, verim ve kaliteyi teşvik etmeyi, insan sağlığı ve çevrenin korunmasına katkıda bulunmayı amaçlıyor.

7. SORU

Fark ödemesi destekleri kaldırıldı mı?

Fark ödemesi desteğine devam edilecek. Fark ödemesi kapsamına alınacak ürünlerin ve ödeme miktarının her yıl belirlenmesi süreci Tarım ve Orman Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından aynı şekilde devam ettirilecek.

Öncelikle arz açığı veya planlama kapsamında yer alan ürünler olmak üzere üreticiler aleyhine gelişen bir durum olması hâlinde ihtiyaç olan üründe, üretim dönemi sonunda fark ödemesi desteği verilebilir.

Fark ödemesi, ilgili üretim yılındaki üretim maliyetleri ile iç ve dış fiyatlar dikkate alınarak belirleniyor. Fark ödemesiyle üretimde sürdürülebilirliğin sağlanması, çiftçinin gelir kayıplarının telafi edilmesi, tarım politikalarına uyumunun kolaylaştırılması hedefleniyor.

8. SORU

Planlama kapsamında olmayan ürünler için hangi destekler ödenecek?

Planlama kapsamı dışındaki diğer ürünleri üreten ve ÇKS'ye kayıtlı tüm çiftçilere Temel Destek ödenecek. Temel Destek kapsamında mazot maliyetinin %50'si ve gübre maliyetinin %25'i karşılanacak. Ayrıca Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğünce her üretim yılı başlamadan önce belirlenecek ürünlere Üretimi Geliştirme Desteği de verilecek.

9. SORU

Mazot ve Gübre Desteği kaldırıldı mı?

Mazot ve gübre desteği yeni destekleme modelinde Temel Destek başlığı altında ele alındı. Temel Destekle tüm ürünlerde mazot maliyetinin %50'si, gübrenin ise %25'i karşılanmış olacak.

Planlı retim Desteğinde ise planlama kapsamındaki ürünlere Temel Desteğe ilave %50 mazot ve %25 gübre desteği verilecek. Böylece planlama kapsamındaki ürünlerde mazotun tamamı ve gübrenin yarısı destekle karşılanacak.

Planlama kapsamındaki ürünleri (arpa, buğday, yağlık ayıııeği, aspir, fiğ, mercimek, nohut ve yem bezelyesi) su kısıtı havzalarındaki sulu tarım arazilerinde üretenler, %50 ilave gübre desteği daha alarak mazot ve gübre maliyetlerinin tamamını destekle karşılamış olacaklar.

10. SORU

Destekleme ödemeleri ne zaman ve nasıl yapılacak?

2025 üretim yılı destekleme ödemeleri saha kontrolleri ve mali süreç analizlerinin ardından 2026 yılı içinde nakdî olarak yapılacak. Temel Destek, 2026 yılının ilk çeyreğinde, Planlı Üretim Desteği aynı yılın ikinci çeyreğinde, Üretimi Geliştirme Destekleri ise 2026 yılının ilk dokuz ayı içinde ödenmiş olacak.

11. SORU

Bitkisel üretimde planlama kapsamına alınan ürünler nasıl belirlendi?

Suyu merkeze alan bitkisel üretim planlamasına esas stratejik ürünlerin belirlenmesinde;

- Ülkemiz gıda güvenliği,
- Ürünlerin stratejik önemi,
- Hayvancılıkta yem ihtiyacının karşılanması,
- Arz talep dengesi ve dış ticaret potansiyeli,
- Su varlığı ve su kısıtı
- İklim, toprak ve topoğrafya açısından ürünlerin yetiştirileceği uygun alanlar gibi kriterler dikkate alındı.

Bu çerçevede bitkisel üretim planlamasına 13 ürün (buğday, arpa, dane mısır, yağlık ayçiçeği, aspir, kanola, soya, kütlü pamuk, nohut, kuru fasulye, mercimek, patates, kuru soğan) alındı. Ayrıca hayvansal üretim planlamasıyla uyum çerçevesinde yem bitkileri dâhil edildi. Belirlenen ürünler, resmî istatistiklere göre dikili alanlar hariç tarım alanlarının %77'sini kapsıyor.

12. SORU

Yeni destekleme modelinde toprak ve su kaynaklarını koruyarak sürdürülebilirliği sağlayacak ne tür tedbirler var?

Planlı üretim kapsamında havzalarda yetiştirilecek ürünlerin belirlenmesinde toprak ve topoğrafyayla birlikte su varlığı ve sulama imkânları da dikkate alındı. Bununla birlikte bitkisel üretimde sürdürülebilirliği sağlamak, toprak ve su kaynaklarını korumak amacıyla desteklemelerden yararlanmada münavebe kuralları getirildi.

Ayrıca Üretimi Geliştirme Desteği kapsamında yer alan İyi Tarım Uygulamaları, Organik Tarım ve Organomineral Gübre Destekleri artırılarak çiftçilere ödenmeye devam edilecek.

13. SORU

Yeni modelde kaldırılan destekler nelerdir?

Sertifikalı Tohum ve Fidan Üretim Desteği, Toprak Analizi Desteği, Fındık Alan Bazlı Gelir Desteği, Küçük Aile İşletmesi Desteği, Geleneksel Zeytin Bahçelerinin Rehabilitasyonu Desteği, Bombus Arısı Kullanım Desteği kaldırıldı.

Ancak yeni destekleme modeliyle çiftçiler eskisine oranla daha fazla ödmeden yararlanacak. Örneğin fındık üreticisi önceki uygulamada 138 TL/da Mazot ve Gübre Desteği ve 170 TL/da Fındık Alan Bazlı Gelir Desteği olmak üzere toplam 308 TL/da alırken yeni destekleme modelinde 366 TL/da alacak.

Buğday üreten çiftçi önceki uygulamada 185 TL/da Mazot ve Gübre Desteği alırken yeni modelde Temel Destek olarak 317 TL, Planlı Üretim Desteği olarak 317 TL olmak üzere toplam 634 TL/da alacak. Ayrıca su kısıtı ilan edilen bir havzadaki sulu tarım arazisinde üretim yapıyorsa ilave olarak 342 TL daha destek elde edecek.

14. SORU

İşlenmeyen tarım arazilerinin tarımsal amaçlı kiralınması neyi amaçlıyor?
Arazilerin ekilip ekilmediği nasıl kontrol ediliyor?

Düzenlemedeki amaç; işlenmeyen arazilerin tarımsal üretime kazandırılmasını, ÇKS'ye kaydedilmesini ve tarımsal üretim planlaması dâhilinde ülkemiz gıda arz güvenliğinin güçlendirilmesini sağlamaktır. Arazinin mülkiyet hakkıyla ilgili hiçbir müdahale ve kısıtlama söz konusu değildir. Kiralama işlemi tarımsal üretim amaçlı ve dönemlik yapılıdır. Kiralamaya konu arazilerin tespitinde; arazilerin sınıfı, parsel büyüklüğü, verimliliği gibi hususlar da ayrıca dikkate alınır. Bu süreçte, arazisini işlemek isteyenler ilan sürecinde başvurarak arazilerini kiralama listesinden çıkartabilir. Kiralama öncelikli olarak kiraya verilecek arazinin bulunduğu yerleşim yerinde ikamet edenlere ya da 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun 3. maddesinde belirtilen sivil toplum kuruluşlarına ve meslek odalarına yapılıdır. İşlenmeyen tarım arazilerinin tespitinde uydu görüntüleri ve uzaktan algılama teknolojileri kullanılır. İzleme sonucunda elde edilen veriler İl ve İlçe Müdürlüklerinde oluşturulan Arazi Tespit Komisyonlarınca değerlendirilir, saha kontrolleri yapılarak nihai tespit işlemi tamamlanır.

15. SORU

Hayvancılıkta yeni destekleme modeli ne gibi yenilikler getirdi?

Hayvancılık üretim destekleri ilk defa üç yıllık açıklandı. Yeni modelde hayvansal üretim destekleri Temel Hayvancılık ve Ürün Geliştirme Destekleri olmak üzere iki temel grupta toplandı. Destek kalemleri sadeleştirildi, 22 kalemden oluşan destek sayısı yediye indirildi.

Küçükbaş destekleri ilk defa kuzu ve oğlaklar için ödenecek. Yönlendirici ve verimliliği artırıcı kriterleri sağlayan üretici ve yetiştiriciler ilave destekten yararlanacak.

Temel Hayvancılık Destekleri:

- Büyükbaş hayvancılık (Buzağı/Malak)
- Küçükbaş hayvancılık (Kuzu/Oğlak)
- Arıcılık
- İpek böceği

Ürün Geliştirme Destekleri:

- Çiğ süt
- Besilik erkek sığır (karkas)
- Tiftik üretimi

İlave Destek

- Aile işletmelerine
- Kadın ve genç yetiştiriciye
- Planlı üretim bölgelerinde uygun üretim yapanlara
- Birinci derece tarımsal örgüt üyesi yetiştiricilere
- Gezginci arıcılık yapanlara

Temel Desteğin 4 Katı İlave Destek

- Ari işletmelerde doğan dişi buzağılar için
- Aile işletmesinde doğup besi süresini aynı işletmede tamamlayan erkek sığırlar için

16. SORU

2024 için Temel Hayvancılık Desteklerinde öne çıkan başlıklar nelerdir?

- Buzağı ve malaklar için 1.000 TL/baş.
  - Aile işletmesinde doğan buzağı/malak için ilave 1.000 TL/baş.
  - Kadın ve genç yetiştiricilere buzağı/malak için ilave 700 TL/baş.
  - Ari işletmede doğan dişi buzağı için ilave 4.000 TL/baş.
- Kuzu ve oğlaklar için 200 TL/baş.
  - Aile işletmesinde doğan dişi kuzu/oğlak için ilave 200 TL/baş
  - Kadın ve genç yetiştiricilere dişi kuzu/oğlak için ilave 140 TL/baş
- Arıcılık için üretici/yetiştirici örgütlerine üye olanlara 100 TL/kovan, üye olmayanlara 80 TL/kovan .
- İpekböceği için 1.000 TL/kg.
- Besilik erkek sığır (karkas) için 500 TL/baş.
  - Aile işletmesinde doğup kesime kadar beslenen hayvana ilave 2.000 TL/baş.
- Tiftik üretimi için 80 TL/kg.
  - Birinci derece tarımsal örgüt üzerinden sözleşmeli üretilen tiftik için ilave 80 TL/kg.

17. SORU

Yeni modelde aile işletmelerine ilave destek koşulları nelerdir?

Aile işletmelerine Temel Destek oranı kadar ilave destek verilecek. Destekleme yılı son gününe kadar TÜRKVET sistemine kayıtlı en fazla 20 büyükbaş hayvan ve 100 küçükbaş anaç hayvan varlığı olan işletmeler Aile İşletmesi olarak kabul edilecek. Yetiştiriciye ait aynı ya da farklı il/ilçelerdeki işletmeler olsa bile bu rakamların üzerinde hayvan varlığına sahip işletmeler aile işletmesi olarak ilave destekten yararlanamayacak.

Yeni destekleme modeliyle aile işletmelerine:

- Büyükbaş (buzağı/malak) ve küçükbaş (kuzu/oğlak) desteklemelerinde Temel Destek oranında,
- Çiğ süt desteğinde, inek ve mandalardan günlük en fazla 430 litre, koyun ve keçilerden ise günlük en fazla 100 litre çiğ süt üreten aile işletmelerine litre başına Temel Desteğin %30 oranında,
- Besilik erkek sığır desteklemelerinde, işletmesinde doğan erkek buzağıyı kesime kadar besleyen aile işletmelerine Temel Desteğin dört katı oranında ilave destek verilecek.

18. SORU

Kadın ve genç yetiştiricilere ilave destek şartları nelerdir?

Hayvansal üretimde aile birliğinin güçlendirilmesi, emeğin ana kahramanı kadınlarımızın işletmelerin yönetiminde daha aktif rol almalarını teşvik etmek ve gençleri de kırsalda üretime katkı sunmaları için cesaretlendirmek amacıyla ilave destekler verildi.

TÜRKVET'e işletme kaydı olan, yaş sınırı olmaksızın tüm kadın yetiştiriciler ile yıl sonu itibarıyla 41 yaşından gün almamış erkek yetiştiriciler bu desteklerden yararlanabilir.

19. SORU

Suni tohumlama, yerli sperma kullanımı, ari işletme ilave destek şartları nelerdir?

Suni tohumlamanın yurt içinde yapılmış ve tohumlama bilgilerinin buzağılar için e-ıslah, malaklar için MIS sistemlerine girilmiş olması hâlinde yetiştiricilere ilave destek verilecek. Bu destek için yetiştirici/ üretici birliğine üyelik şartı aranmayacak.

Yerli sperma kullanımı kapsamında Türkiye’de üretilmiş spermayla tohumlamadan doğan buzağı/malaklar 800 TL, yerli sperma kullanımı için ilave 500 TL olmak üzere toplam 1.300 TL ilave destek verilecek.

Destekleme yılı son günü itibarıyla TÜRKVET kayıtlarına göre Hastalıktan Ari Sağlık Sertifikasına sahip işletmelerde o yıl içinde doğan tüm dişi buzağılara ari işletme ilave desteği verilecek. Destekleme yılı son günü arilik sertifikası askıda olan işletmeler, buzağı desteği için alınacak ikinci yedekte (1 Temmuz) arilik statüsünü tekrar kazanmaları hâlinde aynı şekilde destekleme yılında doğan tüm dişi buzağılar için bu destekten yararlanabilecek.

20. SORU

Hayvancılıkta Planlı Üretim Bölgeleri Desteği kapsamındaki il ve ilçeler nasıl belirlendi?

Tarımsal Üretim Planlama Kurulu tarafından su kısıtı, mera varlığı/ kapasitesi, kaba yem üretim potansiyeli, hayvansal ürün işleme kapasitesi ve yetiştirici alışkanlıkları esas alınarak süt ve besilik materyal üretim bölgeleri oluşturuldu.

Faaliyet	Planlama Bölgeleri
Süt Hayvancılığı	Çorum, Amasya, Tokat, Elâziğ, Erzurum, Erzincan, Tunceli, Bingöl, Bitlis, Muş
Besi Hayvancılığı	Ağrı, Ardahan, Artvin, Bayburt, Bingöl, Bitlis, Elâziğ, Erzincan, Erzurum, Gümüşhane, Hakkâri, Iğdir, Kars, Malatya, Muş, Sivas, Şırnak, Tunceli, Van
Kanatlı Eti Üretimi	Adana, Adıyaman, Amasya, Bingöl, Çorum, Elâziğ, Gaziantep, Giresun, Hatay, Kilis, Kahramanmaraş, Malatya, Ordu, Osmaniye, Samsun, Sinop, Tokat

21. SORU

Planlı üretim bölgelerindeki destekleme şartları nelerdir?

Planlı üretim bölgelerinde buzağı/malak yetiştiricilerine Temel Desteğin yarısı oranında (500 TL/baş) ilave destekleme yapılacak.

Çiğ süt desteklemesinde ise süt üretim bölgesindeki üreticilere ürettikleri her litre çiğ süt için Temel Desteğin %40'ı oranında ilave destek verilecek.

Planlı üretim bölgelerindeki yetiştiriciler için hazine destekli, faiz indirimli kredi kullanımlarında ilave %20 faiz indirimi sağlanacak.

22. SORU

Tarımsal örgütlerin derecelendirmesi ile ilgili olarak kooperatif ve birliklerin başvuruları ne zaman olacak?

Tarımsal amaçlı örgütlerin derecelendirilmesi kapsamında kooperatif ve birliklerin başvuruları her yıl alınıyor. Bu kapsamda başvuru tarihleri ve başvuru sürecine ilişkin tüm bilgiler Bakanlıkça her yıl hazırlanan Uygulama Rehberinde ve <https://todes.tarimorman.gov.tr> adresinde ilan ediliyor.

23. SORU

Buzağı/Malak Temel Destek ve Genomik Test Destek Şartları nelerdir?

Yurt içinde doğan buzağı/malakların doğduğu işletmede tanımlanması ve sonrasında hangi işletmede olursa olsun dđrt ay yaŐama ve aşı Şartlarını sağlaması durumunda Temel Destekten yararlanabilecekler.

Genomik Test Desteği 2024-2026 yılları için Temel Desteğin %150 fazlası olarak verilecek. Yetiştiriciler, soy kđtđđüne kayıtlı A ve B sınıfı işletmelerde doğan dişi buzağılardan, Bakanlıkça yetkilendirilen genomik test merkezlerinde testi yapılmış, damızlık değerı hesaplanmış ve Hayvancılık Genel Mđdđrlđđđ tarafından genomik damızlık değerı onaylanmış Siyah Alaca (Holstein) ve Simental ırkı hayvanları kapsamında bu destekten yararlanabilecek.

24. SORU

Kuzu/oğlak desteklemesinde aşı şartı ve hayvanların işletmede kalma süresi nedir? Destekleme için başvuru nereye yapılacak?

Kuzu/oğlak desteklemesinde; Edirne, Kırklareli, Tekirdağ illeri ile İstanbul ili Avrupa yakası ilçeleri ve Çanakkale ili Avrupa yakası ilçelerinde (Gökçeada dâhil) bulunan işletmeler hariç, 2024 yılı için koyun keçi vebası (PPR) aşısı şartı aranacak.

Kuzu/oğlakların doğum tarihinden itibaren dört ay (120 gün) süreyle doğduğu işletmede yaşamış olma koşulu getirildi.

Kuzu/oğlak desteklemesi başvuruları Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri İl Birliği bulunan illerde birliklere, birlik bulunmayan illerde İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlüklerine yapılacaktır.

25. SORU

Yeni destekleme modelinde besilik erkek sığır desteği nasıl sağlanacak?

Yeni modelde besilik erkek sığırlara temel destek 500 TL/baş'tır. Temel Destek şartlarını karşılayan üreticilere aşağıda yer alan kriterlere göre farklı katsayılar uygulanarak ilave destek verilecek:

- Besi süresini doğduğu işletmede tamamlamış ve aile işletmesinde bulunan hayvanlar için ilave dört katı,
- Tüm kadın üreticilere ve 41 yaşından gün almamış erkek üreticilere %30,
- En az 270 kg elde edilen sütçü ırk ve melezleri için %60,
- En az 300 kg elde edilen kombine ırk ve melezleri için %80,
- En az 320 kg elde edilen etçi ırk ve melezleri için %100,
- Birinci derece tarımsal amaçlı örgütlere üye olan üreticilerin hayvanları için %20 oranında ilave destekleme uygulanacak.

26. SORU

Arıcılık desteklemelerinde gezginci arıcılara her yer değişikliği için ilave destekleme verilecek mi?

Arıcılık desteklemelerinde Arıcılık Kayıt Sistemi'nde (AKS) arılarını kayıtlı olduğu ilçe dışında yer değiştiren ve bunu sisteme kaydettiren her arıcı için bir defaya mahsus Temel Desteğin %30'u oranında ilave destek verilecek. Bu sebeple arıcılık desteklemelerinden tam olarak faydalanabilmek için arıcıların AKS'deki verilerini g¼ncel tutması çok önemli. Destekleme başvuruları her yıl 17 Ağustos-18 Ekim tarihleri arasında yapılacak. Tespitler ise 1 Mayıs-31 Ekim arasında tamamlanacak.

27. SORU

İpek böceği yaş koza destekleme başvurusu nasıl ve ne zaman yapılmalı?

İpek böceği yaş koza desteklemesinden faydalanmak isteyen üreticiler, ilkbahar üretim döneminde, tohum üreticisi kuruluş olan KOZABİRLİK'e bağlı kooperatifler veya Kulp Koza Üreticileri Kooperatifine dilekçeyle başvuruda bulunmalı. Ücretsiz dağıtılan tohumdan ürettikleri yaş kozayı, KOZABİRLİK/kooperatifleri veya Kulp Koza Kooperatifine satan üreticilere kilogram başına destekleme ödemesi aynı yıl içinde yapılacak.

28. SORU

Hastalıktan ari veya AB onaylı üretilen
çiğ süte ilave destekleme var mı?

2025 yılında uygulanmaya başlayacak yeni destekleme modelinde Temel Çiğ Süt Desteği şartlarını karşılayan üreticilere, hastalıktan ari veya AB onaylı işletmelerinde ürettikleri çiğ süt için Temel Desteğin üç katı ilave destek ödenecek.

29. SORU

Tiftik yetiştiriciliğinin geliştirilmesi için üreticilere destekleme yapılacak mı?

Yeni destekleme modeli kapsamında; tiftik üreticilerine 2024 yılı için 80 TL/kg Temel Destek ödemesi yapılacak. Temel Destek şartlarını sağlayanlar aşağıda yer alan koşullarda ilave destekten yararlanacak.

- Tüm kadın üreticilere ve 41 yaşından gün almamış erkek üreticilere Temel Desteğin %30'u (24 TL/kg),
- Anamal tiftiğine Temel Desteğin %70'i (56 TL/kg),
- Oğlak tiftiğine Temel Desteğin %90'ı oranında ilave destek (72 TL/kg) verilecek.

Bunlara ek olarak sözleşmeli üretim kapsamında birinci derece tarımsal amaçlı örgütle sözleşme yaparak üretilen tiftik için Temel Desteğin %100'ü (80 TL/kg) ve diğer sözleşmeli üretilen tiftik için %90'ı oranında (72 TL/kg) ilave destekleme ödemesi yapılacak.

30. SORU

Su ürünleri üretim planlaması
yol haritası nasıl olacak?

Yeni modelde avcılık ve yetiştiricilikte üretim planlaması yapılarak seçilen türlerle ilgili asgari ve azami üretim miktarları belirlendi. Avcılıkta başta hamsi olmak üzere yedi türde (mavi yüzgeçli orkinos, deniz patlıcanı, inci kefali, tıbbi sülük, beyaz kum midyesi, yılan balığı) azami miktarlar tespit edildi. Yetiştiricilikte ise Türk somonu, çipura, levrek ve Akdeniz midyesinde asgari ve azami miktarlar belirlenerek üretim planlaması yapıldı.

Su ürünleri üretim planlaması 1 Ocak 2024 tarihi itibarıyla başlatıldı.

31. SORU

Yeni destekleme modeli su ürünlerinde ne gibi yenilikler getirdi?

- Desteklemeler sadeleştirilerek 16 başlıktan iki temel başlığa (Su Ürünleri Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Avcılığı) indirildi.
- Yetiştiricilik destekleri Alabalık, Sazan, Yeni Türler, Midye ve Toprak Havuz Yetiştiriciliği olarak dört temel programa ve dört teknik kriter (proje kapasitesi 50 ton/yıl altı olan, kapalı devre üretim yapan, üretici birliğine ve birinci derece tarımsal amaçlı örgüte üye olan) göre verilecek.
- İşletmelere her bir teknik kriter için Temel Destek tutarında ilave destek verilecek.
- İç sularda faaliyet gösteren balıkçı gemilerinin tamamı ile denizlerde faaliyet gösteren 12 metreden küçük boylardaki balıkçı gemilerine verilen avcılık desteği %43 ile %100 arasında artırılabacak.
- Balıkçı gemisi sahibi veya ortağı kadınlara küçük ölçekli balıkçılık desteği %35 daha fazla ödenecek.

32. SORU

Tarımsal üretim planlamasıyla ilgili bilinmesi gereken diğer hususlar nelerdir?

Özel kanunlarla belirlenmiş ruhsata veya izne tabi ürünler (şeker pancarı, fındık, tütün vb.), araştırma ve geliştirme amaçlı üretilen ürünler (ilgili kurumlardan belgelendirmek şartıyla), Teknik Komite tarafından miktarı belirlenen ve çiftçinin kendi ihtiyacını karşılamak üzere ürettiği, ticarete konu etmediği zatî ihtiyaçlar için Tarımsal Üretim Planlaması yönetmelik hükümleri uygulanmaz.

Bitkisel üretim planlaması kapsamında üretim izni olarak üretim yapan çiftçi, üretim yaptığı tarım parselinin herhangi bir sebeple el değiştirmesi durumunda bu değişikliği 30 gün içinde İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğüne bildirmekle yükümlüdür. Aynı şekilde hayvansal üretim planlaması kapsamında yer alan ürün veya ürün gruplarını üreten işletmenin el değiştirmesi hâlinde bu durumun da 30 gün içinde İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğüne bildirilmesi gerekir. Üretime devam eden yetiştirici yönetmelik hükümlerine tabidir.

33. SORU

Tarımsal Üretim Planlamasına uyulmaması durumunda yaptırımlar nelerdir?

Bakanlıkça belirlenen ürün veya ürün gruplarının üretiminde planlamaya uymadığı tespit edilen çiftçiler, İl/İlçe Müdürlükleri tarafından 12 ay içinde planlamaya uygun üretim yapmaları konusunda yazılı olarak uyarılır. Bildirim tarihini takip eden 12 ay sonunda uygun olmayan faaliyete devam eden çiftçiler, uyarı tarihinden itibaren beş yıl süreyle Bakanlığın hiçbir destekleme programından yararlanamaz.

Bir sonraki takvim yılında da planlamaya aykırı faaliyetine devam eden çiftçilere, üretimini yaptığı ürün veya ürün grubuna göre elde edeceği yıllık brüt hasılasının %1-5'ine kadar idari para cezası uygulanır. Söz konusu üretim faaliyeti çok yıllıksa yazılı olarak uyarılır ve destekleme programından yararlandırılmaz. Buna rağmen çiftçi üretimine devam ederse aykırı faaliyette bulunduğu tespit edilen her yıl için bu faaliyetten elde edilecek yıllık brüt hasılasının %1-5'ine kadar idari para cezası uygulanır. Kanun kapsamındaki idari yaptırımlar, kabahate konu ürünün yetiştirildiği işletmenin bulunduğu mahalli mülki amir tarafından uygulanır.

İdari para cezası tutarının hesaplanmasında çiftçinin üretim yaptığı ürün veya ürün grubuna ait Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanan, il geneline ait o yılın ortalama verimi ile üretici satış fiyatı dikkate alınarak brüt hasıla hesaplanır. TÜİK tarafından verim ve fiyatı yayımlanmayan ürünlerin verim miktarı ile üretici satış fiyatı İl Müdürlüğü tarafından havza bazında belirlenir.

